עין משפט נר מצוה

פב א מיי' פ"ה מהל' עירובין הלכה יג סמג עשין א טור ש"ע א"ח סי' שפז:

פג ב מיי' וסמג שם טוש"ע א"ח סי' שלא סעיף א:

פד ג מיי' שם טוש"ע א"ח שם וסי' שפו סעיף ג:

פה ד מיי' פי"ז מהל' שבת הלכה ז סמג שם טוש"ע א"ח סי' שסג סעיף כו:

ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן [א]עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן (א) [ב]מבני מבוי ולא נשתתף מותרין בחצירות ואסורין במבוי (ב) [ג]שהמבוי לחצירות כחצר לבתים:

גמ' מני רבי מאיר היא דאמר בענין עירוב ובענין שיתוף אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן אתאן לרבנן דאמרי בחדא סגיא הא ל"ק (ה)ואם נשתתפו נמי קאמר אימא סיפא עירבו בחצירות ונשתתפו במבוי ושכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרים כאן וכאן היכי דמי אי דלא בטיל אמאי מותרים אלא פשיטא דבטיל אימא סיפא שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתפו מותרין בחצירות ואסורין במבוי ואי דבטיל אמאי אסורין במבוי וכי תימא קסבר רבי מאיר אין ביטול רשות במבוי והא [ג]תניא שהרי ביטל לכם רשותו דברי רבי מאיר אלא פשיטא דלא בטיל ומדסיפא דלא בטיל רישא נמי דלא בטיל רישא וסיפא רבי מאיר מציעתא רבנן כולה רבי מאיר היא וטעמא מאי אמר רבי מאיר בענין עירוב ובענין שיתוף שלא לשכח תורת עירוב מן התינוקות והכא כיון דרובה עירבו לא משתכחא אמר רב יהודה רב לא תני פתוחות זו לזו וכן אמר רב כהנא רב לא תני פתוחות זו לזו איכא דאמרי רב כהנא גופיה לא תני פתוחות זו לזו אמר ליה אביי לרב יוסף מאי טעמא דלא תני פתוחות זו לזו קסבר כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים במבוי לאו שמיה שיתוף איתיביה [ד]בעל הבית שהיה שותף לשכניו לזה ביין ולזה ביין אין צריכין לערב התם דאפקיה ועייליה (ה)(איתיביה) [ו]כיצד משתתפין במבוי וכו' התם נמי דאפקיה ועייליה מתקיף לה רבה בר(א) חנן אלא מעתה הקנה לו פת בסלו ה"נ דלא הוי שיתוף וכי תימא הכי נמי והא [ז]אמר רב יהודה אמר רב בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהן היום הפת שעל שלחן סומכים עליה משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף ואמר רבה לא פליגי כאן במסובין בבית כאן במסובין בחצר אלא טעמא דרב דקא סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה (ח)עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו גופא (ט)אמר רב [ד]אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד

בתים

אימא מציעתא ואם נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן אתיא כרבנן. ואפילו למאן דאמר לעיל [דף עא:] דבפת לא פליגי משמע ליה ואם נשתתפו במבוי בכל ענין ואפילו נשתתפו במבוי ביין: **אלא** פשיטא דבטיל. ואם תאמר למאן דאמר אין מבטלין רשות מחצר לחצר היאך מותרין במבוי הא אין יכול לבטל רשותו לבני חצר אחרת לרבא (י) דאמר לשמואל דאפילו ב' חצירות זו לפנים מזו פעמים דאין מבטלין ויש לומר דהא לא קשיא שהרי במבוי נשתתף אבל הא קשיא היאך מועיל במבוי ביטול לרבא דאמר בב' חצירות זו לפנים מזו דאין מבטלין ועל כרחך יש ביטול רשות במבוי (ג) כדדייקי שהרי ביטל להם רשותו ויש לומר דכיון דכולם שוין במבוי זה כזה יכול לבטל אף לבני חצר אחרת שהמבוי חדא תשמישתא לתרוייהו [א] ולא דמי לב' חצירות דהא תשמישתא לחוד והא תשמישתא לחוד [ב] כדאמר לעיל (ד) ולקמן (דף עט.) תניא גבי בית שבין שתי חצירות ומלאוהו תבן דאם נתמעט התבן מעשרה טפחים מבטלין הבית לזה ולזה והיינו טעמא כדפרישית דאפילו לשמואל הבית לחצירות חדא תשמישתא הוא לתרוייהו:

כל שיתוף שאין מכניסו ומוציאו דרך פתחים למבוי לאו שמיה שיתוף. פי' בקונטרס ולהכי לא תני רב ופתוחין זו לזו דחייש דילמא מעיילי ליה דרך פתחים שביניהם משמע לפירושו (ה) ואם פתוחות זו לזו לא מהני בהן שיתוף ואפילו מעיילי ליה דרך מבוי גזרינן דילמא לא מעיילי אלא דרך פתח החצר וסמכינן עליה [ג] ואם תאמר היכי משכחת ליה פלוגתא דרבי מאיר ורבנן דמערבין ומשתתפין אם לא בחצירות הפתוחות זו לזו [ד] ומשמע התם דמהני שיתוף [ה] ויש לומר דאשכחן לה בשעירבו החצירות דרך חלונות וכיון שאין פתח גמור מחצר לחצר גבוה י' ורוחב ד' ליכא למיגזר דילמא מפקי ועיילי השיתוף שלא כדרך המבוי כיון דמחצר לחצר לא סלקי להדיא אי ליכא פתחים אלא חלונות בעלמא:

דאפקיה ועייליה. פירש בקונט' לאותה חבית בכל החצירות ומהן למבוי ומשם לחצר שהונח שם ולא לשם שיתוף ולפירושו ה"ל למימר דעייליה ואפקיה ועייליה ובחנם דחק לומר כן דתחילה היה בשאר חצירות ואפקיה למבוי והדר עיילי בזה החצר:

בני חבורה שהיו מסובין כו'. כאן לא שייך למימר דאפקיה ועייליה דאע"ג דיכול לומר דכל חד וחד הביא פת בחצר זה [דרך מבוי] כדי לסעוד סתמא דמלתא איירי שבעל הבית זה הזמינם לסעוד אצלו ואע"פ שלא זיכה סומכין על פת שעל השלחן דזכו בו דמו [ו] שאין לומר שכך אירע שפת של בעל הבית היה מונח בשאר חצירות והובא כאן דרך מבוי דהוצאה והכנסה זו לא מהניא מידי כיון שלא היה קנוי פת לכל בני החבורה באותה שעה אלא היה של בעל הבית זה [ז] (ט) ואין הכנסה והוצאה מועלת אא"כ היה של בעל השיתוף מאותה שעה:

עד

ואם נשתתפו כו'. בגמרא מתרץ לה: **ושכח אחד מבני חצר ולא עירב.** בחצירו להתיר חצירו אבל בשיתוף היה לו חלק: **מותרין כאן וכאן.** השתא משמע דסומכין ובגמרא מתרץ לה: **שהמבוי לחצירות כחצר לבתים.** כשם שאסור להוציא מן הבתים לחצר בלא עירוב כך אסור להוציא מן החצר למבוי בלא שיתוף ולא תימא דלא דמו דבית וחצר זו רשות היחיד וזו רשות הרבים אבל חצר ומבוי שניהן רשויות של רבים הן: **גמ' ואם נשתתפו נמי.** ואקמייתא קאי ואם נשתתפו אף במבוי קאמר: **אמאי מותרין.** באותה חצר הא רבי מאיר לית ליה סומכין על שיתוף: **מבני מבוי ולא נשתתף.** אחת מן החצירות לא נשתתפה עם חברתה במבוי: **והא תניא.** לעיל (ב) בפירקין גבי צדוקי: **רישא נמי דלא בטיל.** הא דקתני שכח אחד מבני חצר בדלא בטיל וקתני מותרים אלמא סומכין על השיתוף: **רישא וסיפא רבי מאיר.** רישא קתני עירבו בחצירות ולא נשתתפו במבוי אסורין במבוי אלא אם כן נשתתפו נמי במבוי כרבי מאיר וסיפא קתני מבני מבוי ולא נשתתף אסורין במבוי כרבי מאיר: **ומציעתא.** דקתני מבני חצר ולא עירב כו' כרבנן: **כולה רבי מאיר היא.** ומציעתא אמאי סומכין בני אותה חצר על השיתוף משום דרובן עירבו דטעמא מאי כו': **רב לא תני פתוחות זו לזו.** וכל עירבו בחצירות דמתניתין עירבו כל חצר לעצמה קאמר ומותרין בחצירות דקתני מותרין בני חצר לעצמן קאמר: **כל שיתוף שאין.** כל אחד ואחד מכניס חלקו דרך פתח חצירו למבוי ודרך מבוי יוליכוהו לחצר שיהא מונח בו: **לאו שמיה שיתוף.** שאם יכניסוהו דרך פתחים שמחצר לחצר אין נראה כשיתוף מבוי והכא נמי חייש רב דילמא מעיילי ליה דרך פתחים שביניהן: **אין צריך לערב.** והא הכא דלקחו חבית בשותפות ולא נכנסה אלא לאותה חצר לבדה: **דאפקיה ועייליה.** לחבית בכל החצירות ומהן למבוי ומשם לחצר שהונח שם ולא לשם שיתוף. ושינויא דחיקא הוא ולא הוי מסקנא הכי: **כיצד משתתפין כו'.** תיובתא קא מותיב ממתניתין דפרק חלון דלקמן [דף עט:] דקתני התם כיצד משתתפין במבוי מניח את החבית ואומר הרי זה לכל בני מבוי ומזכה להן כו' והא הכא דחד מזכה מדידיה לכולהו ולא נכנסה לחצרותיהן: **מסובין בבית.** סומכין משום עירוב החצר כדאמר לקמן [פה:] עירובי חצירות בבית שבחצר: **מסובין בחצר.** סומכין משום שיתוף דשיתופי מבואות מותר להניחן בחצר שבמבוי אבל משום עירוב לא דבית בענין דעירוב משום דירה וחצר לאו בר דירה הוא:

מסורת הש"ס

א) נ"א שכח אחד, ב) [לעיל סו:], ג) לעיל סח:, ד) לעיל עא., ה) רש"ל מ"ז, ו) לקמן עט:, ז) לקמן פה:, ח) [פירש"י ע"ז עי' בעמ' הבא], ט) שבת קל: לעיל ה. [ע"ש נ"ע] [לקמן עד:], י) לעיל סו:,

הגהות הב"ח

(א) גמ' מתקיף לה רבה בר רב חנן: (ב) רש"י ד"ה והא תניא לעיל נ"ב סוף דף סח ע"ב: (ג) תום' ד"ה אלא וכו' כדדייקי מדתני שהרי וכו': (ד) בא"ד כדאמר לעיל. נ"ב דף סו ע"ב: (ה) ד"ה כל וכו' משמע לפירושו דאם:

גליון הש"ס

גמ' ואם נשתתפו נמי קאמר. עיין לעיל דף סז ע"ב ברש"י ד"ה נסמוך אשיתוף: תום' ד"ה בני. ואין הכנסה והוצאה מועלת. קשה לי דא"כ איך משני תחלה על מתני' דכילד משתתפים במבוי וכו' ה"נ דאפקיה ועייליה. הא מקודם לא מהני זה כיון דהחבית כולה דבעה"ב. וע"כ דעתה אחר הזיכוי מפקא ומעיילא א"כ למאי צריך לזכות ע"י בנו ובתו הא כיון דעיילא לכל חצר וחצר יקנה חצירו של כל אחד חלקו ביין ולע"ג:

מוסף תוספות

א. שהרי לכולם יש להם חלק במבוי להשתמש זו כזה כמו שיש לבתים תשמיש בחצר, הילכך יכולים ודאי לבטל זה לזה חלקו שיש לו במבוי, כמו בבתים בחצר שמבטלין רשותם זה לזה באותה חצר עצמה. תוס' ר"פ. ב. לפי שבני חצר זו אין להם חלק ונחלה בחצר אחרת, ואפי' בשתי חצרות זו לפנים מזו אין לפנימית כי אם דריסת רגל על החיצונה. שם. ג. ולעולם אין שיתוף במבוי מועיל אלא בשחצרות אינם פתוחות זו לזו, דהשתא אינו יכול להכניסו אלא דרך פתחים למבוי. שם. ד. דהא לכו"ע אין סומכין על עירוב החצירות שעירבו לעצמן במקום שיתוף. ריטב"א. [ו]על כרחין או מערבין בחצרות זו עם זו קאמר וכו', ואין מערבין חצירות זו עם זו אלא כשיש פתחים ביניהם. שם. ה. [ד]קתני או משתתפין דאלמא מהני ביה שיתוף. שם. ו. כי אע"פ שאינו מקנה להם בפירוש פת שע"ג השלחן, מ"מ הרי יש להם בו זכות כיון שזימנם לאכול ויכולין לאכול לדעתם, והרי הוא כאילו נשתתפו בו עמו. ריטב"א. ז. שאינם שותפין עד שיתחילו לאכול. תוס' ר"פ. [ו]אכתי לא היה עליו שם עירוב. שם.

רב נסים גאון

מתני' מני ר' מאיר היא דאמר בענין עירוב ובענין שיתוף. הא דר' מאיר ורבנן כבר מפורשת בזה הפרק, מאי ר' מאיר ומאי רבנן דתניא מערבין בחצרות בפת.

רבינו חננאל

מני ר' מאיר היא דאמר בענין עירוב ובענין נמי שיתוף. אי הכי אימא מציעתא, נשתתפו במבוי מותרין כאן וכאן, בחצירות ובמבוי, כרבנן דאמרי או מערבי או משתתפי. ופרקינן אעירובו דרישא קאי, והכי קתני כיון שעירבו (או נשתתפו) [ונשתתפו] נמי במבוי מותרין כאן וכאן. אי הכי אימא סיפא שכח אחד מבני חצר ולא עירב מותרין כאן וכאן, היכי דמי אי נימא כדקתני, אמאי מותרין והלא אוסר עליהן, דתנן שכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור כו'. ואוקימנא בשביטל רשותו בחצר כו'. ופרקינן אלא מתני ודאי בשביטל ומדרישא בשביטל סיפא נמי בשביטל. אימא סיפא שכח אחד מבני מבוי ולא נשתתף מותרין בחצירות ואסורין במבוי, ומאחר שביטל רשותו במבוי אמאי אסורין במבוי הא שמעינן ליה לר' מאיר דאית ליה ביטול רשות במבוי. דתניא בעניין הצדוקי הדר עמו במבוי שהרי ביטל לכם רשותו דברי ר' מאיר, אלא פשיטא דלא ביטל משום הכי אסירי במבוי, ומדסיפא לא ביטל רישא נמי לא ביטל, וקתני מותרין כרבנן, וכי רישא וסיפא ר' מאיר ומציעתא רבנן. ושנינן כולה ר' מאיר היא, וטעמא מאי בעי ר' מאיר עירוב ושיתוף, כדי שלא תשתכח תורת עירוב. הכא מציעתא דמתניתין כיון דאחד שכח ורובה עירבו, לא משתכח תורת עירוב דהא רובה עירבו. אמר רב יהודה (אמר) רב לא תני במתני' פתוחות זו לזו, קסבר כל שיתוף שאין מכניסין אותו דרך פתחין למבוי לאו שמיה שיתוף. ואילו הן פתוחות זו לזו מכניסות אותו מזו לזו ואין מוציאין אותו למבוי אינו שיתוף, לפיכך לא תני במתני' פתוחות זו לזו. ומותבינן עליה מיהא בעל הבית שהיה שותף לשכיניו לזה ביין ולזה ביין וכו'. ופריק כגון דאפקיה לההוא יין והדר עייליה דרך פתחין למבוי. והכי נמי פריק בכיצד משתתפין במבוי כגון דאפקיה לההוא מידי דמקני להו לבני מבוי, והדר עייליה דרך פתחין למבוי. איני דרב אמר לא הוי שיתוף עד דמעייל ליה דרך פתחין למבוי, והא רב הוא דאמר בני חבורה שהיו מסובין וקדש עליהם היום פת שעל גבי השולחן סומכין עליה משום עירוב ואמרי לה משום שיתוף. ואמר רבה לא פליגי אי מסובין בבית סומכין עליה משום ערוב. ואי מסובין בחצר סומכין עליה משום שיתוף. ופרקינן אלא היינו טעמא דרב קסבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה אלא אם היו בתים וחצירות פתוחות לתוכו. והני כיון דפתוחות זו לזו נעשית כחצר אחת, לפיכך לא הוה תני פתוחות זו לזו.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

עד שיהו (א) בתים וחצירות פתוחין לתוכו ושמואל אמר אפילו בית אחד וחצר אחת ורבי יוחנן אמר אפילו חורבה אמר ליה אביי לרב יוסף אמר רבי יוחנן אפילו בשביל של כרמים אמר ליה לא אמר רבי יוחנן אלא בחורבה דחזי לדירה אבל שביל של כרמים דלא חזי לדירה לא אמר רב הונא בר חיננא ° ואזדא רבי יוחנן לטעמיה דתנן ב (אמר ג ר"ש) (א) אחד גגות ואחד קרפיפות ואחד חצרות רשות אחת הן לכלים ששבתו לתוכן ולא לכלים ששבתו בתוך הבית ד ואמר רב הלכה כר"ש והוא שלא עירבו אבל עירבו גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר ושמואל אמר בין עירבו ובין לא עירבו וכן א"ר יוחנן הלכה כר"ש בין עירבו ובין לא עירבו אלמא לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר הכא נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני (ב) דחצר לחורבה יתיב רב ברונא וקאמר להא שמעתא א"ל ר"א בר בי רב אמר שמואל הכי א"ל אין א"ל ה אחוי לי אושפיזיה אחוי ליה אתא לקמיה דשמואל אמר ליה אמר מר הכי אמר ליה אין והא מר הוא דאמר ו אין לנו בעירובין אלא כלשון משנתינו שהמבוי לחצירות כחצר לבתים אישתיק קבלה מיניה או לא קבלה מיניה ת"ש דההוא מבואה דהוה דייר ביה איבות בר איהי עבד ליה לחייא ושרא ליה שמואל

אתא

רש"י

ז) **בתים וחצירות פתוחין לתוכו.** בתים לחצירות שני בתים לכל חצר ושתי חצירות למבוי והנך כיון דכולן פתוחין זו לזו ומערבות יחד דרך פתחיהם חדא חשיב להו. ולית ליה לרב הא דתניא לעיל [עג.] אב ובנו מבוי שלהן ניתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי לערובי אי נמי בעי לערובי ומאי לערובי בלא שיתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחברותיה או שתי שורות של חצירות אחת לצידו זה ואחת לצידו אחר והמבוי ביניהן שאינן יכולות להתערב אלא על ידי מבוי: **בית אחד וחצר אחת.** בית בלא חצר וחצר שבית אחר פתוח לה: **אפי' חורבה.** מכאן וחצר מכאן דאין חצר בלא בית: **אפי' שביל של כרמים.** פתוח למבוי מכאן וחצר מכאן: **אחד גגות כו'.** כולן רשות אחת לטלטל כלים ששבתו בגג זה לגג חבירו ולא אמרי' כשם שדיורין חלוקין למטה כך חלוקין למעלה וכלים ששבתו בחצר זו מוציאין לחברתה וכן לקרפף וכן לחצר ולקרפף מן הגגין הואיל וכולן רשות שאינה דירה היא ואין צריך לערב מחצר לחצר אלא בשביל כלים ששבתו בבית שבחצר זו להוציאם לחצר אחרת: **הלכה כר"ש.** שהחצירות מוציאין מזו לזו בלא עירוב: **והוא שלא עירבו.** בני החצירות כל אחת לעצמה ואסור להוציא מן הבתים לחצר דכיון דאין מצויין כלי הבית בחצר ליכא למיגזר אי מפקת כלים ששבתו בחצר לחברתה אתו לאפוקי נמי כלים ששבתו בבית שהוציאן מחצר זו לחצר אחרת: **דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים.** שבחצר זו לחצר אחרת: **הכא נמי לא גזור דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה.** דרך מבוי ° והרי רשות אחרת היא שיש לה בעלים ובמבוי לא נשתתפו שהרי אינה אוסרת כדתניא לעיל בפירקין [עג:] אינו אוסר אלא מקום דירה בלבד דהיינו מקום פיתא או מקום לינה: **להא שמעתא.** דאמר שמואל לעיל אפילו בית וחצר: **אחוי לי אושפיזיה.** דאיזיל ואישייליה לשמואל: **שהמבוי לחצירות.** דייקינן לישנא דחצירות ולא חצר: **קבלה מיניה.** שמואל והדר ביה לגבי רב או לא:

אתא

תוספות

עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו. (ג) ומערבין יחד דרך פתחיהן חדא חשיב להו ולית ליה לרב הא דתניא לעיל אב ובנו מבוי שלהן ניתר בלחי וקורה דכל היכא דלא בעי עירוב אי נמי בעו עירוב ומאי לערובי בלא שיתוף מבוי לא משתרי ההוא מבוי בלחי וקורה עד שתהא שם חצר אחת שאינה פתוחה לחברותיה או שתי שורות של חצירות אחת לצידו אחד ואחת לצידו אחר והמבוי ביניהם שאין יכולות להתערב אלא ע"י מבוי ע"כ לשון הקונט' וקשה לר"י דלא מסתבר למימר דפליג רב אברייתא דלעיל דהא קי"ל בהא כרב מדאמר רב נחמן בפ"ק (לעיל דף יב:) נקיטינן איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה וכו' א ופי' ר"י דלא חשבינן בתים וחצירות דאב ובנו חדא כיון שאין הבתים פתוחים זה לזה ולא החצירות פתוחות זו לזו אלא למבוי ב דכי היכי דבעירבו ונשתתפו להיות מותרים להוציא מחצר לחצר דרך המבוי חשובות החצירות שתים ג ולא משוי להו (ה) שיתוף חדא חצר לענין בתים וחצירות פתוחים לתוכו כיון שאין פתוחין זו לזו (ד) אלא למבוי הכא נמי כי במה שהם של אב ובנו אין לחושבם אחת יותר מבשל נכרים ועירבו דטפי מעירוב לא מהני מה שהם של אב ובנו להחשב אחת ולהחשב המבוי כאילו אין בתים וחצירות פתוחין לתוכו ואם תאמר כיון דמשוי להו כחדא כשפתוחות זו לזו (ט) משמע דיכולין לערב יחד בלא מבוי אם כן היכי משכחת לה שעירבו בחצירות ומותרין לרבנן כאן וכאן ולר' מאיר אין מותרין אלא בחצירות ובכל החצירות מיהא מותרין וכשעירבו ונשתתפו מותרים כאן וכאן אע"פ שסתם מבוי דמשנה וברייתא משמע שהכשירו בלחי וקורה דלהכי לא תני פתוחות זו לזו דבעי לאוקומי במבוי הניתר בלחי וקורה הא כיון דבעירוב לחודיה סגי לרבנן בין בחצירות בין במבוי א"כ עירבו כל החצירות יחד ד ומאחר שרבי מאיר אוסרו למבוי ומתירן כולן מזו לזו שהרי אינו אוסרן אלא המבוי לבדו אם כן פתוחות כולן זו לזו והואיל וכן היאך מותר המבוי בלחי וקורה לרב שאוסר כשיכולין לערב דרך פתחיהן מזו לזו ואף על פי שלא עירבו וכל שכן כאן שעירבו כולן יחד דרך פתחיהן עצמן בלא פתחיהן הפתוחות למבוי ויש לומר דמשכחת לרב כגון שעירבו חצירות זו לזו דרך סולמות דלא חשיבי בהכי פתוחות זו לזו דהא אמרינן בכילד מעברין (לעיל דף נט:) דסולם תורת פתח להקל אף בשעה שיש עליו תורת פתח להקל ועוד יש למצוא כגון שמערבין דרך חלונות הפתוחות מחצר לחצר בתוך עשרה כיון דהוי כוליה חלון למעלה מארבעה טפחים אין ראוי לאסור (ה) אפי' פתח שעשוי ליציאה וכניסה ואין פתח אחר לצאת שם אינו אוסר כיון שיש שם דקה ד' ואפילו אם נפסק לומר שכשהיה פתח והיה עושה לפניו דקה נראה שם הסילוק יותר מכאן לפי שהיה כאן פתח וביטלו אבל בחלון למעלה מד' לא חשיב גוזהו ביטול פתח (ו) כיון שלא פתח מעולם ולא דמי לפתח המתבטל מ"מ כיון שחלון שמחצר לחצר אינו עשוי ליציאה וכניסה כמו פתח שישנו מזו לזו לא עדיף מסולם לחושבו אחת וגם אם לא יהיה החלון למעלה מד' אלא יהיה למעלה מג' דכיון דלא מידרים יש סברא לומר כן ועוד דאפי' פתח גמור (ז) כיון שאינו רגיל אינו אוסר כדאמרינן בפרק מי שהוציאוהו (לעיל דף מט.) וכיון דתורת מחילה עליו שלא לאסור גם לענין זה שבכאן בחלון שאין רגילות כניסה ויציאה דרך חלון כמו בפתח גמור יהא בחלון שבין חצר לחצר (ח) (יש עליו) תורת מחילה כמו בסולם שלא להחשיב החצירות אחת ע"י עירוב שמערבין יחד דרך חלונותיהם מזו לזו ולא דמו לפתחים שבין זו לזו דמשוו להו חדא אע"פ שאין בני כל חצר וחצר רגילין בהן כמו בפתחי המבוי כי מה שאין רגילין בהן כמו בפתחי המבוי זה לפי שרשויות החצירות חלוקות ואין עיקר תשמיש ודירה של כל חצר וחצר אלא לבני החצר עצמה ולא לבני האחרת ולהכי חשיב כרגיל לשוינהו חדא על ידי עירוב אבל חלון יהא עליו תורת מחילה דלא לשוינהו חדא ע"י חלון כיון דלא חזי למיהוי רגיל כפתח הפתוח למבוי אפי' היו כל החצירות של אדם אחד:

ושמואל אמר אפי' בית וחצר. פי' בקונטרס בית בלא חצר ובית וחצר למעלה פי' באופן אחר בפ"ק (לעיל דף יב:) גבי הא דאמר ר"נ נקיטינן איזהו מבוי שניתר בלחי וקורה שאורכו יתר על רוחבו ובתים וחצירות פתוחין לתוכו: **הכא** נמי לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה. תימה מאי קאמר ואזדא ר' יוחנן לטעמיה כי סבר כרב נמי דאמר והוא שלא עירבו אבל עירבו גזר דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחצר מכל מקום הכא אין לו לגזור דהא בחצר שעירבו לעצמה לא אסרינן לה לאפוקי מאני דבתים לתוכה דילמא אתי לאפוקינהו לחצר אחרת ה ה"נ (ט) כשעירבו במבוי לא אסרי' לאפוקי מאני דבתים למבוי דילמא אתי לאפוקינהו לחורבה דהא לא אשכחן דגזר מקום המותר דילמא אתי לאפוקי אותם כלים עצמן משם למקום האסור ו ואור"י דהכי פי' דלרב כשגזר כשעירבו לאסור כלים ששבתו בחצר לאפוקינהו לחצר אחרת אע"פ שכל החצרות רשות אחת לר"ש לכלים ששבתו בתוכה אפי' הכי אסר רב כשעירבו דילמא אתי לאפוקי לחצר אחרת כלים ששבתו בתוך הבית ומצויין באותה חצר ה"נ (י) כשעירבו במבוי היה אוסר כלים ששבתו במבוי לאפוקינהו לחורבה דילמא אתי לאפוקי כלים ששבתו בתוך הבית לחורבה שהם מצויין במבוי וכיון דאסור להוציא מן המבוי לחורבה אם כן אין לחורבה להתיר המבוי ז אבל רבי יוחנן דלא גזר הכי נמי לא היה אוסר להוציא כלים ששבתו (כ) במבוי דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים לחורבה ח ומש"ה מהני שפיר חורבה להתיר את המבוי:

מבוי

מסורת הש"ס

א) [שבת קל. וש"נ], ב) שבת קל: לעיל כג: [ודף לה.] לקמן פט. [ודף לא.], ג) [צ"ל ר"ש אומר], ד) לקמן לא., ה) [לקמן פה:], ו) לעיל סו:, ז) [שייך לדף עג:], ח) צ"ל עירוב. רש"א, ט) צ"ל משום. רש"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אחד גגות ואחד חצירות ואחד קרפיפות רשות אחת: (ב) שם לאפוקי מאני (דחצר) תז"מ ונ"ב ס"א דבתים והכי מוכח בתוס' אבל באשר"י פ' כילד משתתפין תופס הגירסא דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה: (ג) תוס' ד"ה עד שיהו בתים וחצירות פתוחים לתוכו והנך כיון דכולן פתוחין זו לזו ומערבין יחד: (ד) בא"ד כיון שאין פתוחין זו לזו למבוי הכא כצ"ל ותיבת אלא נמחק: (ה) בא"ד אין ראוי לאסור דאפילו: (ו) בא"ד כיון שלא היה פתח מעולם: (ז) בא"ד ועוד דאפי' פתח גמור שאינו כצ"ל. ותיבת כיון נמחק: (ח) בא"ד בחלון שבין חצר לחצר תורת מחילה עליו כמו בסולם: (ט) ד"ה הכא נמי וכו' ה"נ כשנשתתפו במבוי לא אסרינן: (י) בא"ד הכי נמי כשנשתתפו במבוי היה אוסר: (כ) בא"ד כלים ששבתו במבוי לחורבה דילמא אתי:

גליון הש"ס

גמ' ואזדא ר"י לטעמיה. עיין לקמן דף לב ע"א תוס' ד"ה איכא דאמרי: רש"י ד"ה ה"נ לא גזור וכו' והרי רשות אחרת. עיין לקמן דף פה ע"א תוס' ד"ה שני בתים:

מוסף רש"י

עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו. בתים פתוחין לחצרות, שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן, וכל חצר האמור בהש"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית, אבל שאחורי הבית מוקפה או רחבה קרי לה (לעיל ה.). **ואחד קרפיפות.** שאינן יותר מבית סאתים (לקמן פט.) אם של בית סאתים הוא מטלטל בכולו, ואם יותר ולא הוקף לדירה קרי ליה רשות אחת לגבי חברו או לגבי חצר לטלטל ב' אמות בזה וב' אמות בזה, להוציא ולהכניס מזה לזה (שבת קל:). **רשות אחת הן.** הואיל וכולם אין תשמישן מיוחד ותדיר, רשות אחת הן ומטלטלין מזה לזה, אפילו מחצר של רבים לחצר של רבים בלא עירוב, ולית ליה לר"ש עירוב חצרות אלא משום היתר כלי הבית (לקמן פט.). **לכלים ששבתו לתוכן.** אפילו הן של בעלים הרבה (לעיל כג:) שבשקדש היום היו בתוכו ולא בתוך הבית, דאילו שבתו כלים בבית, לא מיבעיא היכי דלא עירבו בני בתי החצר, דאפילו מבית לחצר לא יוציאו כלי הבית, אלא אפילו עירבו ומטלטל מבית לחצר לא יוציאו כלי הבית מחצר זו לחברתה שלא עירבו עמה (שבת קל:) או מחצר לקרפף או לגג, דבית וקרפף שתי רשויות הן ואפילו דחד גברא (לעיל כג:). **ולא לכלים ששבתו בתוך הבית.** והביאום לחצירן ע"י שעירבו בני החצר אסור להוציאן מחצירו לחצר אחרת אם לא עירבו ב' החצירות יחד (לקמן פט.). **והוא שלא עירבו.** בני החצירות כל אחת לעצמה דהשתא לא שכיחי כלי הבתים בחצר וליכא למיגזר אי שרית להוציא כלים ששבתו בזו להכניסן לחברתה אתי לאפוקי נמי לה כלי הבית (לקמן צא.). **אבל עירבו.** כל חצר לעצמה ולא עירבו ב' החצירות יחד אסור לטלטל מזו לזו אפילו כלי החצר, דכיון דשכיחי מאני דבתים בחצר גזרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דבתים שבחצר זו לחצר זו, ור"ש מודה בהו דקתני אבל לא לכלים ששבתו בתוך הבית (שם). **אין לנו בעירובין.** להוסיף היתר (לעיל סו:).

רבינו חננאל

ושמואל אמר אפי' בית אחת. ור' יוחנן אמר אפי' חורבה אם יש במבוי, כיון שהיא ראויה לבית דירה ניתר בלחי וקורה, אבל שביל של כרמים דלא חזי לדירה לא. וקיימא לן כר' יוחנן. ואזדו לטעמייהו דתנן ר' שמעון אומ' אחד גגות ואחד חצירות [ואחד קרפיפות] לכלין ששבתו בתוכן כו'. אמר רב הלכה כר' שמעון והוא שלא עירבו, אבל עירבו גזרינן דילמא אתי לאפוקי מני דבתים לחצר, ושמואל אמר הילכתא כר' שמעון בין עירבו בין לא עירבו, וכן א"ר יוחנן מי לחשך. פי' מלשון לחש, כלומר מי שהשמיעך הילכתא כר' שמעון בין עירבו בין לא עירבו, ולא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מני דבתים לחצר, ה"נ לא גזרינן דילמא אתי לאפוקי מני דחצר לחורבה.

מוסף תוספות

א. וקי"ל נמי כההיא מתניתא, כדמשמע לעיל מבעיא דרמי בר חמא לרב חסדא. ריטב"א. ב. דלא אמר רב אלא דוקא בחצירות פתוחות זו לזו שנראין לעולם שהן כחצר אחת, [אבל] בשהחצירות סתומות, אע"פ שיש שם ענין שהדרים שם הם כיחידים ואינם צריכין לערב לא קאמר. שם. ג. [ו]קרינן ביה בתים וחצרות להתירו בלחי וקורה. תוס' ר"פ. ד. מדסומכין על אותו עירוב במקום שיתוף. שם. ה. שהרי אף רב דגזר לא אסר אלא מחצר לחצר, אבל לא אסר מבית לחצר. שם. ו. דדוקא גבי חצרות שייך למיגזר בעירוב, דאי שרית לאפוקי מחצר לחצר כלים ששבתו בחצר אתי נמי לאפוקי כל הכלים הנמצאים בחצר, אפי' אותם כלים ששבתו בבית, כיון דמאני בתים שכיחי בחצר דעירבו, אבל הכא גבי [חורבה] אמאי אית לן למיגזר שלא להוציא מן החצר למבוי, פן יבא נמי להוציא אותם כלים מן המבוי לחורבה, גזירה כזו לא מצינו בשום מקום. שם. וא"כ מאי אזדא ר' יוחנן לטעמיה איכא הכא. ריטב"א. ז. בלחי וקורה, דהא כמאן דליתה דמיא כיון דאסור לטלטל ממנה למבוי. תוס' ר"פ. ח. והא דאמרינן דילמא אתי לאפוקי מאני דחצר לחורבה לאו דוקא, אלא כלומר מאני דבתים [לחורבה]. ריטב"א.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

א [טוש"ע או"ח סי' שצ סעי' ה]:
פו ב מיי' פ"ה מהל' עירובין הלכה יח טוש"ע א"ח סי' שצ סעיף א ב:
פז ג מיי' פ"ב שם הלכה טו טוש"ע א"ח סי' שפב סעיף יט כ:

אתא רב ענן שדיה אמר מבואה דדיירנא ביה ואתינא משמיה דמר שמואל ניתי רב ענן בר רב נישדייה מן שמע מינה לא קיבלה מיניה לעולם אימא לך קיבלה מינה והכא חזנא הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה ואתי ביית בבי כנישתא ואיבות בר איהי סבר (א) אמקום פיתא גרים (א) ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גרים: באמר רב יהודה אמר רב מבוי שצידו אחד עובד כוכבים וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי א"ל אביי לרב יוסף אמר רב אפילו בחצר אמר ליה גאין דאי לא אמר מאי הוה אמינא טעמא דרב משום דקסבר (ב) אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו (ג) בתים וחצירות פתוחין לתוכו ותרתי למה לי צריכא דאי מההיא
הוה

אתא רב ענן. לאחר מות שמואל: **שדיה.** הפיל הלחי: **נשדייה מן.** ישליכנו ממנו ומשום דלא הוה ביה אלא בית וחצר אסר עליה כרב: **והבוא חזנא הוה כו'.** וההוא מבואה להכי שרא ליה שמואל דחזנא הוה אכיל נהמא בביתיה שהיה לו במקום אחר: **ואתי ביית בבי כנישתא.** דהוה פתוח לההוא מבואה והשתא כי שדייה רב ענן לא הוה חזנא ביית בההוא בי כנישתא: **ואיבות בר איהי סבר.** דשמואל לאו משום חזנא שרייה דמקום פיתא גורם והא לא הוה אכיל בבי כנישתא: **ושמואל לטעמיה דאמר מקום לינה גורם.** והוו להו שתי חצירות: **לידו אחד נכרי ולידו א' ישראל.** ומבוי ביניהם: **אין מערבין דרך חלונות להתיר דרך פתחים למבוי.** אם יש בתי ישראל אלא ביתו של ישראל זה פתוחות לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהם אין

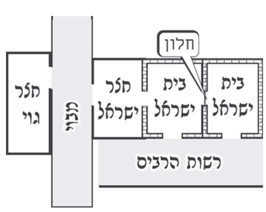

מבוי שצידו אחד נכרי. פי' בתים (א) וחצירות ולידו א' ישראל בית וחצר אין מערבין אותו דרך חלונות כו' ולבסוף מסיק משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי וקאמר אם יש בתי ישראל אלא ביתו של ישראל פתוחין לרשות הרבים ולא למבוי וחלונות ביניהן אין מערבין דרך חלונות זה עם זה להוציא כליהם למבוי דרך פתחו של זה שפתוח למבוי משום דאסור לדור יחיד במקום נכרי שלא ילמוד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו אלו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מן הכנעני שלא יהרגנו ויצא כך פי' הקונט' וא"ת אפי' יערבו יחד איך יהו מותרין להשתמש במבוי הא אין כאן אלא חצר אחת של ישראל הפתוחה למבוי ולא מישתרי בלחי וקורה דחצירות של נכרי לא חשיבא דלא שמה דירה וי"ל דבצורת הפתח מיהו יכולין להתירו או בפס ד' או בב' פסין משהו מכאן ומשהו מכאן ועוד דלמאי דמסקינן דטעמא דרב משום דאסור לעשות יחיד במקום נכרי ס"ל שפיר דדירת נכרי שמה דירה לענין ליחשב בתים וחצירות פתוחים לתוכו א אע"פ שאין צריך בתשמיש הנכרי להתיר בשבילו בלחי וקורה ואע"ג דנכרי אוסר עלייהו ב יכולין להשכיר או שמא אפי' שכירות אינו צריך לרשב"י ג ואע"פ שיש בתים של ישראל פתוחין לתוך אותו בית כיון דלא עיילי למבוי אלא דרך אותו בית חשיבי כולהו יחיד במקום נכרי ועוד אור"י דאפי' היו הרבה בתים וכל אחד פתוח לחצר לגבי מבוי הוי כל בני חצר אחת יחידים במקום נכרי כמו בחצר שיש בה נכרי ובית אחד של ישראל דאינה אוסרת לרשב"י אפי' יש הרבה ישראלים באותו בית כולהו חשיבי יחיד במקום נכרי ד והא דנקט חלונות פי' בקונט' לפי שאין דרך בני אדם לעשות פתחים גדולים מבית לבית ור"י פי' דדוקא חלונות נקט דאז אסור לערב שיש לחוש שיבטח זה הדר בחצר בשכניו המשתמשין עמו ויתייחד עם הכותי במבוי ויזיקנו הכותי אבל אם יש פתחים ביניהן מותר לערב דמרתת הכותי טובא ולא יזיקנו כיון שדרך פתחים יכולין לבא שם ומביא ר"י ראייה דדוקא נקט חלונות דהא משמע דבחלונות שבין בית לבית מיירי מדקאמר דרך פתחים למבוי דהיינו פתח הבית ה ופתח החצר ו דאי בחלונות מבתים לחצר איירי לא הוה ליה למימר דרך פתחים אלא דרך פתח למבוי דליכא אלא פתח החצר והשתא אי דרך פתחים נמי אסור לערב אמאי נקט שפתוחים לבית טפי מפתוחים לחצר אלא ודאי חלונות דווקא כדפרישית ולכך מיירי בפתוחים לבית טפי משום דבין בית ובית דרך לעשות חלונות כדפירש בקונט' אבל בפתוחים לחצר אין דרך לעשות חלונות אלא פתחים ובפתחים שרי לערב: **הוה** אמינא טעמא דרב משום דאין מבוי כו'. ולפי' זה אין להעמיד בחצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל דא"כ אפי' מערבין דרך חלונות להחשב בתים פתוחים לחצר אין מבוי (ב) ניתר בלחי וקורה דאין כאן אלא חצר אחת של ישראל ז ועוד דמאי קאמר דדירת נכרי לא שמה דירה אפילו שמה דירה אין מבוי (ג) ניתר בלחי וקורה כיון דאין מערבין דרך חלונות וליכא בחצר ישראל אלא בית אחד אלא הוה מוקמינן לה במבוי שלידו אחד הרבה חצירות ובתים של נכרי ולידו אחד הרבה חצירות של ישראל ובכל חצר בית אחד אלא שפתוחים דרך חלונות בתים לכל בית שבחצר וקמ"ל דאין מבוי זה ניתר בלחי וקורה משום דדירת נכרי לא שמה דירה וע"י חלונות נמי אין מערבין ד להחשיב בתים פתוחים לתוכו ח והא דנקט חלונות לאשמעינן דלא מיבעי אם יש פתחים בין כל בית ובית ט שנחשבים כבית אחד י כדאמר רב לעיל וליכא שני בתים לחצר ולא מיבעיא נמי אם לא עירבו דרך חלונות שביניהם שאין כאן שני בתים לחצר כיון שאין היתר תשמיש לבית החיצון יא ולא שייך למבוי אלא אפילו עירבו דרך חלונות דהשתא שייכי כולהו בתים למבוי שיכולים להביא חפציהם למבוי ולא משוי להו עירוב נמי כחד כיון שאין פתוחים למבוי אלא ע"י חלונות ואפילו אם כשיש פתח בין בית לבית ראוי לחושבן אחד בלא עירוב כשאין פתח אלא חלון אין ראוי לחושבן א' אפילו עירבו מ"מ לא חשיבי בתים פתוחים לחצר כשפתוחים לבית עד שיהו שני בתים שניהם פתוחים לחצר ועי"ל דאם היו פתוחים בתים זה לזה דרך פתח ע"י עירוב הוו חשיבי שני בתים פתוחים לחצר דאע"פ דחיצונה אין עיקר יציאתה דרך בתים למבוי אלא מצד א' מ"מ ע"י פתחים ועירובן נחשבים להיות מן המבוי יב אבל כשאין כי אם חלונות אין נחשבים להיות מן המבוי ע"י עירוב יג ור"ת פירש מבוי שלידו א' נכרי וכו' גם לפי (ה) ההוה אמינא איירי בשאינו כי אם חצר אחת נכרי וחצר אחת ישראל כמו לפי המסקנא וע"י חלונות חשיבי שפיר שני בתים פתוחים לחצר יד ואין מערבין דרך חלונות משום דדירת נכרי לא שמיה דירה וליכא אלא חצר אחת של ישראל והא דנקט אין מערבין דרך חלונות ולא נקט אין מערבין סתם ואפי' יש הרבה בתים פתוחים לחצר אתא לאשמועינן דאי הוה מבוי שני לדיו ישראל כי האי גוונא שאין כי אם בית א' בחצר ובית א' פתוח לו דרך חלון בתים וחצירות קרינא ביה טו ואע"ג דלעיל גבי חצירות חשבינן פתוחות זו לזו כחד ולקמן [דף עה:] נמי אמר שמואל גבי עשרה בתים זה לפנים מזה דלעשירי הוו כולהו כבית שער ונותן הפנימי עירובו ודיו התם לפי שאין להם פתח אחר לרה"ר וכולם יוצאים דרך פתח אחד טז אבל הכא שיש להם פתח אחר לרה"ר יז אסרו החצר דחשיבי בתים וקשה לר"י על פירושו דמאי קאמר אי מהכא לא ידענא בתים וחצירות כמה אמאי לא ידענא כיון דאין מערבין דרך חלונות נקט לאשמועינן דאי הוה לידו שני נמי ישראל דאיכא ב' חצירות וב' בתים לחצר ע"י עירוב חלונות ניתר בלחי וקורה ולר"י אתי שפיר שפירש דמיירי דאיכא חצירות דנכרים וישראלים טובא ועי"ל דה"א טעמא דרב משום דאין מבוי ניתר בלחי וקורה כו' והוה מפרשינן דאיכא טובא חצירות ובתים דנכרים ודישראלים ואין כי אם חצר אחת של ישראל הפתוח למבוי זה והשאר אינן פתוחות למבוי זה וקאמר דע"י חלונות שיפתחו למבוי לא יועילו לחושבם פתוחות למבוי אלא בפתח גמור ובמהדורא קמא פר"ת בענין אחר מבוי שלידו אחד נכרי כו' שמבוי כולו חצירות של ישראל אלא ברחש המבוי מצד אחד נכרי ופתוח לרה"ר ובלידו אחד ישראל כמו כן פתוח לרה"ר יח (כזה) וקאמר דאין מערבין שכניו של ישראל היושבים ברחש המבוי עמו דרך חלונות שביניהם יט כדי שיוכל ע"י עירוב להוציא כליו למבוי דאסור לעשות יחיד במקום נכרי שהוא יחיד עמו ברה"ר כ וכשלא יערבו עמו (ו) (נכרי) יסתום פתחו לצד רה"ר ויעשה פתחו לצד מבוי כא ולדו אחד נקט לרבותא דאע"פ שרוחב המבוי מפסיק ביניהם וכ"ש אם שניהם בצד א' זה אלל זה ה"א טעמא דרב כו' והוה מפרשי הכי שלדו א' נכרי שכל חצירות שבמבוי מצד אחד נכרים ומצד אחד ישראלים ויש בין כל חצירות של ישראל חלונות פתוחות מזו לזו וקאמר דאין מערבין יחד דרך חלונות כדי להכניס ולהוציא מחצרותיהן דרך פתח למבוי דאותו עירוב לא מיבעיא דאינו מתיר להן אלא גם המבוי עצמו שהיה מותר לטלטל בו אם לא עירבו השתא שעירבו אין מטלטלין בו אלא בד' לפי שע"י עירוב נעשו כל החצירות אחת ואין כאן ב' חצירות למבוי דדירת נכרי לא שמיה דירה אבל בלא עירוב חשיבי ב' חצירות אע"ג דפתוחות זו לזו ודלא כפ"ה דלעיל ואין פירוש זה כשיטה שפי' לעיל גבי מילתיה דרב ופירוש דלעיל פירש במהדורא בתרא:
הוה

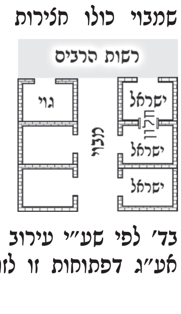

מוסף רש"י

מקום פיתא. שהוא אוכל שם (לעיל עג.). **עד שיהו בתים וחצירות פתוחין לתוכו.** שני בתים פתוחים לשתי חצרות, שתים לכל חצר, ושתי חצרות פתוחות למבוי (שבת קלא. ולעיל עד.) שכן היה דרכן שאין בתים פתוחין אלא לחצריהן, וכל חצר האמור בהש"ס ובמשנה אינו אלא לפני הבית, אבל שאחורי הבית מוקצה או רחבה קרי לה (לעיל ה.).

רבינו חננאל

אמר רב יהודה אמר רב מבוי צידו אחד גוי וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות להתירו דרך פתחים למבוי. פי' רב לטעמיה דלא הוה תני במתני' פתוחות זו לזו, לפי שאם הם פתוחות כיון דמערבי הוו כלהו כחד, [ו]ישראל אחד לגבי גוי שרי לטלטולי. מיהו אסר רב משום דקסבר אסור ליעשות יחיד במקום גוי, משום דקאסר רב כי האי גוונא אפי' בחצר. ולא (מכחם) [משום] דסבר רב כיון דעירבו להו להו כחצר (אחרת) [אחת]. ודירת גוי לא שמיה דירה (הלכת) [הלכך] ליכא בהאי מבוי אלא חצר אחת. ורב סבר אין מבוי ניתר בלחי וקורה עד שיהו בתים וחצירות פתוחות לתוכו, והאי לית ביה חצירות.

מסורת הש"ס

א) [לעיל עג.], ב) [לעיל עג: וש"נ], ג) שבת קלא. וש"נ, ד) בדפוס פפד"ס נוסף תיבת אלא, ול"ע, ה) נ"ל מאי דמוקי טעמא דרב משום דאין מבוי ניתר איירי כו' [רש"ל], ו) [על כרחך כל"ל],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מבוי וכו' פי' בתים וחצר ולידו: (ב) ד"ה הוה אמינא וכו' אין מבוי זה ניתר בלחי: (ג) בא"ד שמה דירה אין מבוי זה ניתר:

מוסף תוספות

א. דמ"מ המבוי חשוב כיון דאיכא בתים וחצרות פתוחות לתוכו ודיורין דרין בהן. רשב"א. ב. והיאך יוכלו להוציא כלים מן החצר למבוי. ריטב"א. ג. דבעי שני ישראלים אוסרין זה על זה. שם. ד. כיון דאינם אוסרין זה על זה. תוס' הרא"ש. ה. הפתוח לחצר. שם. ו. הפתוח למבוי. שם. ז. ולא הו"ל למימר אלא מבוי של גוים וישראל אחד אין ניתר בלחי וקורה. שם. ח. להיות חשובים אלו הבתים פתוחים לחצרות של בני ישראלים כדי שיהי' מבוי ניתר בלחי וקורה. שם. ט. [ש]היו אלו הבתים פתוחים לבתים שבחצר ע"י פתח. שם. י. אחרי שיש פתח ביניהם ומשתמשין להדיא מבית זה לבית זה. שם. יא. שאינם יכולים להשתמש בשבת. שם. יב. כיון שעירבו יחד ויכולין להביא כליהם להדיא דרך הפתח חשיבי כשני בתים. שם. יג. [ו]אינם נחשבים כשני בתים. שם. יד. אע"ג דליכא כי אם חדא בית פתוח לחצר והשנייה פתוחה לה דרך חלונות וכו', ולא אמרי' דאין כאן רק בית אחד ושנייה כמאן דליתא דמיא כיון דאינה פתוחה רק דרך חלונות. תוס' ר"פ. טו. ולא מיבעיא קאמר, לא מיבעיא אם היו השני בתים זו אצל זו פתוחות שיהיה מותר בשני צדיו ישראל, אלא אפי' כששני הבתים זו לפנים מזו וכו', שאינם פתוחות רק דרך חלונות זו לזו, אפ"ה חשיב שפיר שני בתים פתוחים לחצר ויהיה מותר אם שני צדיו ישראל. שם. טז. שהפנימי אין לו פתח לצד אחר ואינו יכול לצאת רק דרך החיצון, ולכך חשיב חיצון בית שער. שם. יז. שהפנימי יש לו פתח לר"ה מצד אחר שיכול לצאת דרך שם בלא החיצון שפתוח [לחצר], הילכך לא חשיב בית שער. שם. יח. וחצרו של ישראל זה וגוי זה אינן פתוחות למבוי אלא פתוחות לצד אחר, ויציאתו של ישראל זה לצד יציאתו של גוי זה. ספר היש"ר סי' שלא. יט. שבין חצירו או בין ביתו לביתם. שם. כ. ושאר בני מבוי לא חזו ליה [דיציאתן] דרך המבוי. שם. כא. כדי שיערבו לו, ולא ליהוי יחיד במקום גוי. שם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

הוה אמינא שמה דירה. להא מילתא קמ"ל: ה"ג **ואי מהכא ה"א בתים לא ידענא כמה.** כלומר אי מהא ה"א נהי דבחצירות שמעינן מינה דבתרתי סגי מדנקט כולו אחד עובד כוכבים הא תרוייהו ישראלים שרי אבל בתים לא ידענא כמה לכל חלר: **קמ"ל.** בתים וחצירות סתם בתים שנים סתם חצירות שתים: **אסור לעשות.** (ב) לדור יחיד במקום עובד כוכבים שלא ילמד ממעשיו לפיכך לא יערבו אלו עמו ולא ישתמשו עמו במבוי כדי שיהא יחיד ויירא מן העובד כוכבים שלא יהרגנו ויצא: **דשמענא ליה לר' טבלא דאמר.** בהא מילתא דרב: **עובד כוכבים עובד כוכבים פרפי זמני ולא ידענא מאי קאמר.** השתא ולאי מפרש למלתיה דרב. הוה מבוי שלידו אחד עובד כוכבים אין מערבין אותו כולו משום דאסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים. לשון אחר חד למבוי וחד לחלר: **מתני' זו נפנים מזו.** פנימית פתוחה לחילונה וחילונה לרה"ר ודריסת רגלה של פנימית על החילונה לגאת לרשות הרבים: **עירבה פנימית.** לעצמה לטלטל בחצירה: **שתיהן אסורות.** דהויא פנימית רגל האסורה במקומה ואוסרת בדריסת רגלה על החילונה: **מותרת נעצמה הוי.** קסברי דרגל המותרת במקומה אינה אוסרת: **ר"ע.** סבר אף רגל המותרת אוסרת במקום שלא עירבה שם: **וחכ"א.** בגמרא מפרש לה: **מן הפנימית ולא עירבה שתיהן אסורות.** דהויא פנימית רגל האסורה: **נתנו עירובן במקום אחד.** שעירבו שתיהן זו עם זו והאי במקום אחד מפרש בגמ' שנתנוהו בחילונה: **ושכח א'.** אפי' מן החילונה ולא עירב שתיהן אסורות דפנימית נמי אסורה לטלטל בחצירה משום דלא מצא למיחד דשא ואסתלוקי מחילונה לאשתמושי בחנפי נפשה דהא ליתא לעירובה גבה לאותו עירוב המתירן בחצירן הוליכוהו בחילונה: **אם היו של יחידים.** שאין בפנימית אלא אחד ובחילונה אחד אין צריכין לערב זה עם זה משום דריסת הרגל דכיון דיחיד הוא והפנימית הויא רגל המותרת ואינה אוסרת ואסתמא כרבנן ואם היו שנים אפילו בחילונה גזרינן דילמא אתי למישרי שנים בפנימית ואחד בחילונה: **גמ' אף רגל האסורה אינה אוסרת.** וממתני' מותבינן ליה לקמיה: **הגן חילונה ולא פנימית שתיהן אסורות.** הא עירבה נמי פנימית תרוייהו שריין אלמא רגל המותרת לא אסרה: **אפילו רגל המוסרת נמי.** דקתני סיפא גבי עירבו שתיהן כל אחת לעצמה ר"ע אוסר את החילונה ומשום לאשמועינן היא גופה לא אצטריך דמסיפא נפקא לן דהשתא מותרת אסרה אסורה מיבעיא: **נעוה ר"ע.** ולא תידוק מינה עירבה לא אסרה אלא היא גופה קמ"ל דרגל האסורה אוסרת ודקא קשיא לך מסיפא נפקא אין ה"נ אלא הא אשמועינן בישא והדר אמר לא זו בלבד אסר ר"ע דהויא רגל האסורה אלא אף זו עירבה זו לעצמה וזו לעצמה דפנימית רגל המותרת היא אפ"ה רבי עקיבא אוסר החילונה: **טעמא דעירבה.** פנימית דהויא רגל המותרת: **הא לא עירבה שתיהן אסורות.** דרגל האסורה אוסרת דהא ליכא למידק הא לא עירבה חילונה המעורבת מותרת ושאינה מעורבת אסורה דהא פשיטא דשאינה מעורבת אסורה דהא כבר תני לה לעיל מתני' ואי משום היא גופה לאשמועינן רגל המותרת אינה אוסרת לאשמועינן רגל האסורה וליתני כגון עירבה חילונה ולא פנימית חילונה מותרת וכל שכן הא אלא ודאי דוקא קתני: **מדסיפא רבי עקיבא.** דהא רבי עקיבא אהא מילתא פליג: **שעשאה דקה.** פנימית עשאה דלת קטנה לפני פתחה וסילקה דריסת רגלה מחילונה: **אין דריסת הרגל אוסרת.** ואתרוייהו מילי דרבי עקיבא פליגי ואפי' אריש דקתני חילונה ולא פנימית שתיהן אסורות ונטרוה לרבי עקיבא עד דאסקיה למלתיה והדר איפליגו עליה: **טעמא דשכח.** אחד מן הפנימית הא לא שכח שתיהן מותרות והא דלא כרבי עקיבא דאי כר"ע (ג) אי עירבו שתיהן נמי אסר על החילונה אלא לאו רבנן ובשכח אסרי אלמא רגל האסורה אוסרת: **אמר רב יהודה אמר רב חילונה.** דהתם פנימית אסורה משום שכחה דחילונה דליכא למימר תסתלק מינה ותשמש דליתיה לעירובה גבה וחילונה מיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל נתנוהו בפנימית חילונה הוא דמיתסרא בשכחה דפנימית משום רגל האסורה אבל פנימית לא מיתסרא משום שכחה דחילונה דאחדא דשא ומשתמשא:

תניא

הוה אמינא (ג) דירת עובד כוכבים שמה דירה קא משמע לן דדירת עובד כוכבים לא שמה דירה ואי מהכא הוה אמינא לא ידענא בתים כמה קא משמע לן בתים תרין השתא דאמר רב אפילו חצר טעמא דרב דקא סבר אסור לעשות יחיד במקום עובד כוכבים אמר רב יוסף אי הכי היינו דשמענא ליה לרבי טבלא דאמר (ד) עובד כוכבים עובד כוכבים תרי זימני ולא ידענא מאי אמר: **מתני'** (ה) שתי חצירות זו לפנים מזו עירבה הפנימית ולא עירבה החיצונה הפנימית מותרת והחיצונה אסורה החיצונה ולא הפנימית שתיהן אסורות עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה רבי עקיבא אוסר החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרתה (ו) שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת והחיצונה אסורה מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות (ז) נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית בין מן החיצונה ולא עירב שתיהן אסורות (ח) ואם היו של יחידים אינן צריכין לערב: **גמ'** כי אתא רב דימי א"ר ינאי זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה אבל חכמים אומרים כשם שרגל המותרת אינה אוסרת כך רגל האסורה אינה אוסרת תנן עירבה חיצונה ולא פנימית שתיהן אסורות מני אילימא רבי עקיבא מאי איריא רגל אסורה אפילו רגל מותרת נמי אלא לאו רבנן לעולם ר"ע ולא זו אף זו קתני תנן עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה טעמא דעירבה הא לא עירבה שתיהן אסורות והא האי תנא דאמר רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת מני הא אילימא ר"ע היא אפילו רגל המותרת נמי אלא לאו רבנן היא ועוד מדסיפא רבי עקיבא רישא לאו ר"ע כולה רבי עקיבא היא וחסורי מיחסרא והכי קתני עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה בד"א שעשתה דקה אבל לא עשתה דקה חיצונה אסורה דברי ר"ע שר"ע אוסר את החיצונה מפני שדריסת הרגל אוסרת וחכ"א אין דריסת הרגל אוסרת מתיב רב ביבי בר אביי ואם היו של יחידים אין צריכין לערב הא של רבים צריכין לערב אלמא רגל המותרת במקומה אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת ועוד מתיב רבינא שכח אחד מן החיצונה ולא עירב הפנימית מותרת וחיצונה אסורה שכח אחד מן הפנימית ולא עירב שתיהן אסורות טעמא דשכח הא לא שכח שתיהן מותרות אלמא רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת אלא כי אתא רבין א"ר ינאי (ט) ג' מחלוקות בדבר ת"ק סבר (י) רגל המותרת אינה אוסרת רגל האסורה אוסרת (כ) ר"ע סבר אפילו רגל המותרת אוסרת ורבנן בתראי סברי כשם שרגל מותרת אינה אוסרת כך רגל האסורה אינה אוסרת: נתנו עירובן במקום אחד ושכח אחד בין מן הפנימית וכו': מאי מקום אחד (סימן חיצונה עצמה בבית יחידאה רבינא דלא משכח בפנים) אמר רב יהודה אמר רב חיצונה (ל) ומאי קרו לה מקום אחד מקום המיוחד לשתיהן

הוה אמינא דירת עובד כוכבים שמה דירה. אע"ג דאמר בריש פרקין (מ) דלכולי עלמא לא שמה דירה (א) הכא דלהקל להתיר המבוי להשמיש כבתים וחצירות פתוחים לתוכו אמר שמה דירה:

מתיב רב ביבי בר אביי. ק"ק דה"ל לאקשויי מריש מעיקרא: **אלמא** רגל המותרת אינה אוסרת כו'. הא דלא מוקי בעשתה דקה היינו משום דתיקשי ריש וסיפא בעשתה דקה ומליעתא דהיא דשכח אחד מן הפנימית בלא עשתה דקה:

עד

פח א ב מיי' פ"ד מהל' עירובין הלכה יט כ טוש"ע א"ח סי' שעח סעיף ג:

פט ג מיי' שם הלכה כב טוש"ע שם סעיף ד:

צ ד מיי' שם הלכה כג טוש"ע שם סעיף ה:

רבינו חננאל (המשך)

חיצונה ולא עירבה הפנימית שתיהן אסורות. מני אי נימא ר' עקיבא מאי איריא בשלא עירבה פנימית שהיא אסורה במקומה אפי' עירבה הפנימית שהיא מותרת במקומה אוסרת החיצונה בדריסתה לה ברגלה. אלא לאו רבנן היא וטעמא דהיא במקומה אסורה, הא רגל שהיא מותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה. ומפרק לעולם ר' עקיבא היא והכי קתני, לא זו האסורה [במקומה] בלבד היא האוסרת, אלא אפי' המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה, כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה. ומקשינן אינו והתנן עירבה זו לעצמה כו', טעמא דעירבו הא לא עירבו שתיהן אסורות, אלמא רגל המותרת אינה אוסרת (כמי שרגל) [אבל רגל] האסורה אוסרת. ופרקינן לעולם ר' עקיבא היא וחסורי מיחסרא והכי קתני, עירבה זו לעצמה וזו לעצמה זו מותרת בפני עצמה וזו מותרת בפני עצמה, במה דברים אמורים שעשתה הפנימית [דקה] וסילקה עצמה, אבל לא עשתה דקה החיצונה [אסורה], שר' עקיבא אוסר החיצונה כי דריסת הרגל אוסרתה, וחכמים אומרים אין דריסת הרגל [אוסרתה]. ומותבינן מסיפא, דקתני אם היו של יחידים אין צריכות לערב. ורבינא נמי מתיב משכח אחד מן החיצונה ולא עירב. דייקינן מיניה רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה רגל האסורה במקומה אוסרת שלא במקומה. ופרקינן אלא כי אתא רבין א"ר ינאי שלש מחלוקות בדבר, ר' עקיבא סבר אפי' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה, ורבנן סברי אפי' רגל האסורה במקומה אינה אוסרת שלא במקומה, והאי תנא קמא דתני עירבה החיצונה ולא עירבה הפנימית כו', סבר רגל המותרת במקומה אינה אוסרת ורגל האסורה במקומה אוסרת נמי שלא במקומה. **פיסקא, נתנו עירובן במקום אחד.** מאי מקום אחד אמר לה מקום אחד, מקום המיוחד לשתיהן לפנימית ולחיצונה, כי הפנימית [ו]ש לה מעבר [על] החיצונה, אבל החיצונה אין לה בפנימית לא מעבר עליה ולא דריסה.

(ל) פירוש אמה מורידו לאסור על בני החצר עי' בקר"ע ובפ"מ שם.

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב חיצונה ואמאי קרו: (ב) רש"י ד"ה אסור לעשות יחיד כל"ל ותיבת לדור נמחק: (ג) ד"ה טעמא דשכח וכו' דאי כרבי עקיבא אפי' עירבו:

מוסף רש"י

ואם היו של יחידים. שיחיד לר' בפנימית דהויא רגל המותרת במקומה אינה אוסרת שלא במקומה, ואם של רבים ולא עירבה פנימית לעצמה דהויא רגל האסורה במקומה, אוסרת על החיצונה אפילו עירבה חיצונה לעצמה (לעיל עג.).

מוסף תוספות

א. ה"מ לאסור, אבל מ"מ הו"א וכו'. תוס' ר"פ.

רבינו חננאל

אלא משום דסבר רב אסור ליעשות יחיד במקום גוי. אמר רב יוסף לאו היינו דשמענא ליה לר' טבלא דאמר גוי גוי ולא ידענא מאי היא. פי' דירת גוי לא שמיה דירה, ואסור ליעשות יחיד במקום גוי. ירושלמי ,רב הונא בשם רב אין תורת חצר לגוי, שאם היה שרוים בעליונה אתה מורידו (ו) (לסיד) [לסור]. ואין תורת דקה לגוי, שאם דר בפנימית אתה מוציאו (לסוד) [לסור]. ר' (ולא) [לא] בשם ר' אלע' יש תורת חצר לגוי (מן התורה), שאם היה ישר' וגוי דרין בפנימית לעולם אינו אוסר עד שיהו שני ישראלים אוסרין. ר' אבא בשם רב יהודה מי שיש לו דקה לפנים מביתו גבוה י' טפחים בישראל אינו אוסר ובגוי אוסר. מחלפה שיטתיה תמן א' בשם שמואל כותל שהקיפוהו סולמות מיכן ומיכן מערבין שנים ואין מערבין אחד. א"ר יוסי ב"ר אבין תמן על ידי סולמות הן נידונין כפתחין, ברם הכא דרך העליונים לירד למטה ואין דרך התחתונים לעלות למעלה. **מתני', שני חצירות זו לפנים מזו** כו'. א"ר יו(ו)נאי זו דברי רבי עקיבא דאמר אפילו רגל המותרת במקומה, כגון שעירבה זו לעצמה וזו לעצמה והותרה הפנימית במקומה [אוסרת שלא במקומה אבל חכ"א דכשם שרגל המותר] אינה אוסרת את החיצונה, כך רגל האסורה אינה אוסרת. כלומר אפילו לא עירבה הפנימית לעצמה אינה אוסרת את החיצונה. ואקשינן עליה ממתני', תנן עירבה

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

"ושמואל אמר אפילו בית אחד וחצר אחת"

וברש"י "בית בלא חצר וחצר שבית אחר פתוח לה"

ורבי יוחנן אמר אפילו חורבה

"ורבי יוחנן אמר אפילו חורבה"

לפירוש התוס' דף פ"ה ע"א ד"ה שני

אפילו בשביל של כרמים

חזנא הוא דהוה אכיל נהמא בביתיה ואתי ביית בבי כנישתא

"מבוי שצידו אחד עכו"ם וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות"

לשיטת רש"י

"מבוי שצידו אחד עכו"ם וצידו אחד ישראל אין מערבין אותו דרך חלונות"

לשיטת הרמב"ם

ועוד אור"י דאפי' היו הרבה בתים וכל אחד פתוח לחצר וכו'

אבל אם יש פתחים ביניהם מותר לערב

"אמר רב אפילו בחצר"

לשיטת רש"י

"אמר רב אפילו בחצר"
לשיטת הרמב"ם